

Titta Aaltonen

Kuvataiteen maisterin opinnäytteen dokumentaatio ja kirjallinen osa

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

4.4.2018

**KUVATAIDE-
AKATEMIA**

✘ TAIDEYLIOPISTO

1. JOHDANTO

Kuvataiteen maisterin opinnäytteeni koostuu kahdesta näyttelystä, jotka ovat *Kuvan Kevät -lopputyönäyttely Exhibition Laboratory*ssä sekä *Good Afternoon, Ladies -näyttely Exhibition Laboratory Project Room*issa.

Kuvan Kevät -näyttelyyn osallistuin teoksella *Minun nimeni* (2017). Suomalaisten sukunimenmuutoksia käsittelevä teos koostuu projektiin osallistuneiden henkilöiden täyttämistä nimikorteista sekä teksteistä, jotka valottavat nimenmuutosten taustoja. Teokseen oli myös mahdollista osallistua näyttelyssä.

Good Afternoon, Ladies -näyttelyssä esillä oli kolme teosta, jotka ovat *Tuhkimo* (2018), näyttelyn nimiteos *Good Afternoon, Ladies* (2018) sekä *Omakeuva Tuhkimona* (2018). *Tuhkimo*-teos koostuu neljästätoista kirpputoreilta ja internetin myyntipalstoilta hankitusta Tuhkimo-kanavatyöstä. *Good Afternoon, Ladies* -teoksen muodostavat kymmenen itse tekemääni ristipistotyötä sekä projektia taustoittavat tekstit ja kuva. *Omakeuva Tuhkimona* oli performanssi, jossa kirjoitin itse kanavatyötä.

Tässä dokumentaatiossa esittelen opinnäytteeseeni sisältyvät näyttelyt ja niissä esillä olleet teokset sekä taustoitan teoksia ja niiden syntyprosessia.

2. NÄYTTELYT

2.1 *Kuvan Kevät -näyttely*

Lopputyöni ensimmäinen julkinen esiintyminen oli *Kuvan Kevät -lopputyönäyttely Exhibition Laboratory*ssä 6.–28.5.2017. *Kuvan Kevät -projekti* sai alkunsa, kun löysin internetistä tietoa Karjalan alueen väestön nimenmuutoksista. Erityisesti huomioni kiinnittivät 1900-luvun alkupuoliskolla julkaistut lukuisat sukunimioppaat, joiden olemassaolosta en aiemmin ollut tietoinen. Kiinnostuin aiheesta ja päätin tehdä siitä teoksen *Kuvan Kevät -näyttelyyn*. Sukunimistä ja niiden muutoksista on olemassa tutkimustietoa (mm. Paikkala 2004, Mikkonen 2013), jota hyödynsin projektini taustamateriaalina. Teokseni lähtökohtana oli tehdä näkyväksi tämän päivän ihmisten sukunimien taustat, se, miten nimiä on muutettu kääntämällä kielestä toiseen tai esimerkiksi sukunimioppaita hyödyntäen.

Kaskesmäki	Keitanen	Ketronen
Kaskesniemi	Keitonen	Keträ
Kaskesoja	Kekonen	Keträjärvi
Kaskiniemi	Keljaniemi	Ketränen
Kaskisaari	Kellovaara	Keträsaari
Kaskisalo	Keloharju	Keträvaara
Kaskivaara	Kelolahti	Ketsonen
Kaskiviita	Kelosuo	Keura
Kasko	Kelonen	Keuranen
Kaskolahti	Keloniemi	Keuronen
Kaskonen	Kelosyrjä	Keynäsjärvi
Kasma	Kelovaara	Keynäslahti
Kasmanen	Kemeli	Keyrinlampi
Kasonen	Keminsalo	Keyrinniemi
Katanen	Kemonen	Keyrinlahti
Katasalo	Kenjärvi	Keyslahti
Katinen	Kentojärvi	Keyssaari
Katkanen	Kentonen	Kiekkänen
Katkonen	Kentti	Kiekki
Katranen	Kenttjoki	Kiekkilahti
Katsalo	Kenttinen	Kiekkisaari
Katvinen	Kepajoki	Kielonen
Kaukamus	Kepanen	Kieranen
Kaurinen	Kerakka	Kierinen
Kaurlahti	Keränen	Kierma
Kauronen	Kerinen	Kiestinen
Kauru	Kerikki	Kietsanen
Kaurunen	Kerminen	Kiijoki
Kautvaara	Keromaa	Kiijärvi
Kautinen	Keronen	Kiikkanen
Kavanen	Keronjoki	Kiilonen
Kavilahti	Kerponen	Kiiränen
Kavinen	Kerstinen	Kiirasjärvi
Kehonen	Kervanto	Kiiri
Keihonen	Kervonen	Kiirinen
Keijanen	Kesojoki	Kiirinki
Keijärvi	Kesonen	Kiirro
Keimi	Kesäjoki	Kiirrojärvi
Keiminen	Kesäjärvi	Kiironen
Keimiö	Kesäoja	Kiisjoki
Keimonen	Kesävaara	Kiisjärvi
Keirinen	Ketmus	Kiiska
Keirunkoski	Ketovaara	Kiiskanen
Keiruvaara	Ketrojärvi	Kiiskonen

Kiistonon	Kirmanen	Koitonselkä
Kiitanen	Kirmas	Koiva
Kiitonen	Kirmo	Koivainen
Kiitsa	Kirmonen	Koivajärvi
Kiliniemi	Kirponen	Koivas
Kilisaari	Kirvesjärvi	Koivukari
Kiljanen	Kirvesvaara	Kojakka
Kilkansaari	Kirvinen	Kojama
Kilkanen	Kirvo	Kojamo
Kilkonjoki	Kirvonen	Kojanen
Kilkonlahti	Kiskonen	Kolama
Kilpijärvi	Kitkanen	Kolatniemi
Kilpikoski	Kitko	Kolkkalahti
Kilpilahti	Kitkonen	Kolkkalampi
Kilpiranta	Kitro	Kolkkanen
Kilpisalmi	Kitronen	Kolmunen
Kilvanen	Kitsa	Kolonen
Kimanen	Kiura	Kolsanen
Kimari	Kiuranen	Kolsanko
Kimmo	Kiuronen	Kolsio
Kimonen	Kiuaskoski	Kolunen
Kinkonen	Kivakka	Kolva
Kinnsjärvi	Kivero	Kolvajoki
Kinnermä	Kivihuhta	Kolvanen
Kinnermäki	Kivikiekkä	Kolvanki
Kinosaaari	Kiviniva	Kolvanto
Kintismä	Kivirasti	Kolvas
Kintsi	Kivisyryjä	Kolvasjärvi
Kipinä	Kivisärkkä	Kolvimaa
Kiplonen	Kivo	Kolvinen
Kipo	Kivolampi	Kolvio
Kiponen	Kivonen	Kolvitsa
Kippajärvi	Kohma	Komalahti
Kipra	Kohmanen	Komanen
Kipronen	Kohva	Kompakka
Kipru	Kohvanen	Kompio
Kipuna	Koilampi	Konkanen
Kirasjärvi	Koisalo	Konnunlahti
Kirelahti	Koisku	Kontimus
Kirinki	Koiskunen	Kontiokoski
Kirjamo	Koisolahti	Kontonen
Kirjas	Koisonen	Kontsa
Kirma	Koisovaara	Kontulahti
Kirmakka	Koitonen	Kontunen

Ote Itäkarjalaisten nimioppaasta (Teppo 1942)

Otin pääasiassa sosiaalisen median kautta yhteyttä ihmisiin, joilla oletin olevan muutettua taustaa oleva sukunimi ja tiedustelin heidän halukkuuttaan osallistua projektiin. Kiinnostuneille lähetin postissa kortistokortin, johon pyysin heitä kirjoittamaan oman nimensä sekä suvun entisen sukunimen. Entinen nimi yliviivattiin merkiksi siitä, että nimestä on luovuttu. Osaa osallistujista pyysin lisäksi kertomaan nimenmuutoksen taustoista. Osallistajat palauttivat täytetyn kortin postitse.

HENRIKKA

~~ARBUSOFF~~

ARPULA

Esimerkki kortistokortista, jolle projektiin osallistunut henkilö on kirjoittanut oman nimensä sekä yliviivattuna sukunsa entisen nimen

Kuvan Kevät -näyttelyssä esillä ollut teos koostui 231 nimikortista, jotka oli kiinnitetty 3 m x 3 m kokoiseen seinään kapalevyjen avulla. Seinän edessä oli pöytä ja tuoli. Pöydällä oli musta klippialusta, jossa olivat projektiin osallistuneilta saadut nimenmuutoksista kertovat tekstit. Teokseen oli myös mahdollista osallistua näyttelyssä ja sitä varten pöydällä oli tyhjiä kortistokortteja, kyniä keraamisessa astiassa sekä kortistolaatikko, johon täytetyn kortin saattoi asettaa. Näyttelyn aikana teokseen osallistui 35 henkilöä.

Näyttelykatalogin esittelyteksti teki näkyväksi teoksen syntyprosessia. Esittelytekstinä oli viesti, jonka lähetin kaikille kontaktoimilleni henkilöille tiedustellessani heidän kiinnostustaan osallistua projektiin.

Minun nimeni (2017), installaatio, prosessi

Näyttelyvieras osallistuu teokseen kirjoittamalla nimensä kortistokorttiin

TITTA AALTONEN

*1976 LÄNGELMÄKI

MINUN NIMENI / MITT NAMN / MY NAME

Installaatio, prosessi

Installation, process

Hei,

Teen Taideyliopiston Kuvataideakatemiaan lopputyönäni taideprojektia, jossa tarkastelen suomalaisuutta 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alkupuolella tehtyjen sukunimenmuutosten kautta. Projektissani pyrin tekemään nimenmuutoksia näkyväksi keräämällä nimikortteja, joissa näkyvät sekä suvun vanha että uusi, muutettu sukunimi. Korteista ja muusta keräämästäni materiaalista, kuten nimenmuutoksiin liittyvistä kertomuksista, kokoan teoskokonaisuuden, joka tulee esille Kuvataideakatemiaan näyttelyyn toukokuussa 2017.

Olisinkin kysynyt onko sinulla mahdollisesti muutettua alkuperää oleva sukunimi? Mikäli nimesi on muutettua alkuperää, olisitko kiinnostunut osallistumaan projektiin täyttämällä oheisen kuvan mukaiseen nimikorttiin oman nimesi? Jos olet halukas osallistumaan, voin lähettää sinulle kortin ja palautuskuoren postitse.

Ystävällisin terveisin,
Titta Aaltonen

Hi,

I'm making an art project for the degree show of the Academy of Fine Arts, in which I study the question of Finnishness from the perspective of people who changed their family names at the late 19th and the early 20th centuries. In my project, I attempt to make these changes visible by collecting name cards that show both the old and the new family names. I will assemble the cards and the other material that I have collected into an installation that will be exhibited at the degree show of the Academy of Fine Arts in May 2017.

I would also like to ask you if you have a family name that has been changed in the past. If so, would you like to take part in my project by filling in the name card as shown in the picture? I can send you the card and a return envelope by mail if you are interested.

Best wishes,
Titta Aaltonen

E
X
H
I
B
I
T
I
O
N

L
A
B
O
R
A
T
O
R
Y

artnotesart.wordpress.com

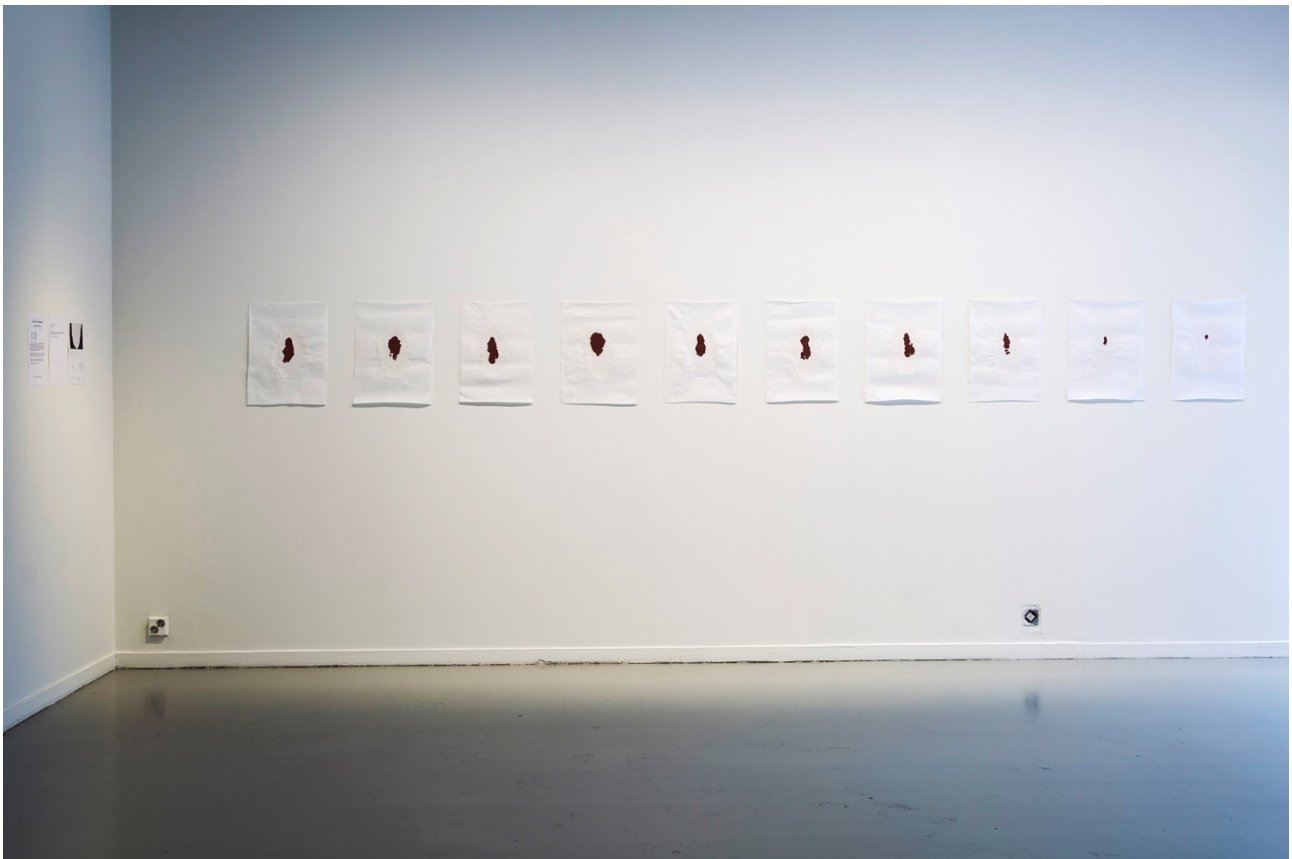
Kuvan Kevät -näyttelykatalogissa ollut esittelyteksti

2.2 *Good Afternoon, Ladies* -näyttely

Lopputyöni toinen julkinen esiintyminen oli *Good Afternoon, Ladies* -näyttely Project Roomissa 2.2.–18.2.2018. Oma näyttelyni oli Project Roomin etuosassa. Näyttelytilan takaosassa oli samaan aikaan Tuomas Linnan *Huoli*-näyttely.

Good Afternoon, Ladies -näyttelyn teosten lähtökohtana olivat kirjontatyöt. Aloitin kirjontatöiden tekemisen ollessani puolisona Stanfordin yliopistossa Yhdysvalloissa syksyn 2015. Tällöin sai alkunsa myös kirjontaprojekti, jonka tuloksena syntyi näyttelyn nimiteos *Good Afternoon, Ladies*. Teos koostuu kymmenestä itse tekemästani ristipistotyöstä sekä kolmesta tulosteesta. Ensimmäinen tuloste on mainos Stanfordin yliopiston puoliso-ohjelman kirjontakurssista, toinen tuloste on kurssin vetäjän lähettämä sähköpostiviesti ja kolmas tuloste on osa ristipistotyön kirjontamallia. Ristipistotyöt ovat dokumentaatioita käytetystä kuukautissiteistä. Teos on jatkoa kandityölleni, joka myös käsitteli kuukautisten tematiikkaa.

Good Afternoon, Ladies (2018), 10 ristipistotyötä, 3 tulostetta

Toinen *Good Afternoon, Ladies* -näyttelyssä esillä ollut teos on *Tuhkimo*, joka on neljästätoista Tuhkimo-aiheisesta kanavatyöstä koostuva installaatio. Kanavatyöt on hankittu kirpputoreilta sekä internetin myyntipalstoilta. Vaikka esillä olleiden kanavatyöiden aihe on sama, ne ovat kaikki keskenään erilaisia; työt eroavat koon, kehysten, kirjonnassa käytettyjen lankojen värien sekä itse kuva-aiheen yksityiskohtien osalta. Kiinnostukseni kanavatyötä kohtaan heräsi sen jälkeen, kun itse olin aloittanut kirjomisen ja ymmärsin miten valtava työ pienenkin kirjontatyön tekemisessä on.

Kolmas *Good Afternoon, Ladies* -näyttelyn teos oli performanssi *Omakeuva Tuhkimona*. Näyttelytilassa oli tuoli, jolla istuin kirjomassa kanavatyötä niinä päivinä, kun olin valvomassa näyttelyä. Niinä aikoina, kun en ollut paikalla, keskeneräinen kanavatyö, langat ja kanavatyömalli olivat galleriatilassa viitteenä kirjontaprosessiin.

Tuhkimo (2018), kanavatyöinstallaatio

Kaksi esimerkkiä Tuhkimo-kanavatöistä

Tuhkimo ja Omakuva Tuhkimona -teokset

Omakeuva Tuhkimona (2018), performanssi

Omakeuva Tuhkimona -teoksen kanavatyö näyttelyn päätyttyä

Omakuva Tuhkimona -teoksen kanavatyömalli, joka oli osana teosta näyttelyssä

Edellä mainittujen teosten lisäksi näyttelytilassa oli esillä suomen- ja englanninkieliset esittelytekstit, joissa taustoitettiin näyttelyssä esillä olleita teoksia ja niiden syntyprosessia. Suomenkielinen esittelyteksti on tämän dokumentaation liitteenä (Liite 1).

3. TEOSTEN TEEMAT

Seuraavaksi tarkastelen *Kuvan Kevät* ja *Good Afternoon, Ladies* -näyttelyissä esillä olleita teoksia sukupuolen performatiivisuuden, arkiston ja distinktion näkökulmista.

3.1 Sukupuolen performatiivisuus

Judith Butler (2006) on määritellyt sukupuolen toiston tuottamana tekona. Sukupuoli on siis performatiivinen, toistuvista teoista syntyvä. Kun samaa tekoa toistetaan riittävästi, se alkaa määritellä tekijäänsä – näin käy myös sukupuolen kohdalla. Teoista tulee sukupuolittuneita ja lopulta ne myös määrittävät sukupuolen osana yhteiskuntaa ja kulttuuria.

Good Afternoon, Ladies -näyttelyn nimi itsessään viittaa toistuvien tekojen tuottamaan naiseuteen. Nimi tulee Stanfordin yliopistossa järjestetyn kirjontakurssin opettajan tervehdyksestä, jonka hän sanoi aina saapuessaan kurssille. *Good Afternoon, Ladies* -teoksen kirjomalla tehdyt käytetyt kuukautissiteet kyseenalaistavat kirjontaan liitetyn siveyden ajatuksen ja kauneudessaan myös kuukautisiin liitettävän likaisuuden stigman. Toisaalta teokseen liittyvät tekstit ja niiden tuoma konteksti, se, että Stanfordin huippuyliopistossa työskentelevien tutkijoiden puoliset kuluttavat aikaansa kirjomalla, tekee näkyväksi naiseuteen yhä edelleen liitettävät käsitykset ja niiden uusintamisen.

Tuhkimo, joka on hyvin suosittu kanavatöiden aihe Suomessa, on osa kulttuuria, joka määrittelee naisen roolia yhteiskunnassa. Tuhkimo on vanha kansansatu, jossa äiti- ja sisarpuolten kaltoin kohteleva Tuhkimo lopulta pelastuu, kun prinssi rakastuu häneen tanssiaisissa, sovittaa kengän hänen jalkaansa ja ottaa Tuhkimon puolisoiksi. Marcia K. Lieberman (1986) on analysoinut Tuhkimon välittämää naiskuvaa ja toteaa, että monien muiden satujen naispäähenkilöiden tapaan Tuhkimon rooli sadussa on odottaa passiivisena pelastajaa. Tämän lisäksi Tuhkimo esitetään myös uhrina ja marttyyrinä.

Omakuva Tuhkimona -teos käsittelee sukupuolen performatiivisuutta suhteessa *Tuhkimo*-teoksen kanavatöihin. Teko, jossa istuin näyttelytilassa tekemässä kanavatyötä yhdistää minut sekä kanavatöiden Tuhkimo-hahmoon että henkilöihin, jotka ovat Tuhkimo-kanavatyöt kirjoneet – oletettavasti naisiin. Kirjomani kanavatyön kuva-aihe, minä itse Tuhkimona aktiivisena toimijana kirves kädessä, on puolestaan ristiriidassa sen kanssa, että kirjomisen teon kautta toisinnan alkuperäisen Tuhkimon tuottamaa naiseutta. Olenko sittenkään vapautunut Tuhkimon tuottamasta naiskuvasta?

3.2 Arkisto

Kuvan Kevät -näyttelyssä esillä ollut *Minun nimeni* -teosta sekä *Good afternoon, Ladies* -näyttelyn *Tuhkimo*-teosta voi tarkastella myös arkiston käsitteen kautta. Allan Sekula (2003) on kirjoittanut arkistosta valokuvan näkökulmasta tekstissään *Reading an Archive. Photography between labour and capital*. Vaikka Sekula käsittelee tekstissään arkiston suhdetta valokuvaan, monet hänen huomioistaan siitä, että arkistot eivät koskaan ole neutraaleja ja että ne luovat ja ylläpitävät historiallista ja sosiaalista muistia, ovat sovellettavissa laajemminkin.

Minun nimeni -teos sekä hyödyntää arkiston tematiikkaa että myös muodostaa arkiston. Osallistujat ovat kirjoittaneet nimensä kortistokorteille, jotka itsessään viittaavat arkistoon. Teoksessa kortit on installoitu tasaisiin riveihin, mikä luo yhteyden arkistoon. Teos itsessään on myös arkisto nimikorteista, jotka osallistujat ovat täyttäneet. Sekula kirjoittaa tekstissään valinnasta, jota arkiston kokoaminen aina pitää sisällään (Sekula 2003). Myös *Minun nimeni* -teoksen arkisto on kerätty tietoisesti ja sen sisältöä ovat ohjanneet omat valintani ja kriteerini esimerkiksi sen suhteen keitä olen pyytänyt osallistumaan projektiin ja millä perusteilla. Lisäksi korttien muodostaman arkiston sisältöä on ohjannut tapa, jolla olen sen kerännyt (sosiaalinen media) sekä ihmisten halukkuus osallistua tämänkaltaiseen projektiin.

Arkiston luentaan puolestaan vaikuttaa se, miten se on asetettu esille, mitä muuta materiaalia sen yhteydessä esitetään ja miten siitä puhutaan. *Minun nimeni* -teoksen kohdalla olen pyrkinyt luomaan illuusion neutraalista arkistosta, vaikka arkisto ei koskaan ole sellainen. Sen kautta, miten nimikortit on kerätty ja millä kriteereillä osallistujat on valittu, teos ohjaa historian luentaa ja myös tuottaa sitä. Se, että nimet on kerätty kortistokorteille, vahvistaa ajatusta siitä, että kyseessä on todellinen arkisto. Teoksen osana olevat tekstit myös ohjaavat paljon sitä, miten katsoja lukee kortistokorteille kirjoitettuja nimiä.

Tapa, jolla ripustin *Minun nimeni* -teoksen nimikortit, antaa ymmärtää, että arkisto ei ole täydellinen vaan että sen kokoaminen jatkuu. Alin korttirivi, joka oli vajaa, viestitti siitä, että arkistoa voi täydentää. Myös uusien korttien kerääminen näyttelyssä kertoi siitä, että arkiston kokoaminen jatkui vielä.

Good Afternoon, Ladies -näyttelyssä esillä ollut *Tuhkimo*-teos muodostaa myös yhdenlaisen arkiston – arkiston Tuhkimo-aiheisista kanavatöistä. On kiinnostavaa, että esimerkiksi museoiden Finna-tietokannasta (<https://museot.finna.fi/>) löytyy yhteensä neljä kanavatyötä eikä niistä yksikään ole Tuhkimo-aiheinen, vaikka Tuhkimo-kanavatyöt ovat olleet äärimmäisen suosittuja kansan keskuudessa. Tämä on yksi esimerkki siitä kuinka arkistojen kokoaminen, tässä tapauksessa museoiden kokoelmien muodossa, pitää aina sisällään valinnan siitä, mitä ylipäätään pidetään tallentamisen arvoisena.

Arkiston ja toiston kautta *Tuhkimo*-teoksessa on paljon yhtymäkohtia Francis Alÿsin *The Fabiola Project* -teokseen. Alÿs on kerännyt yli neljäsataa eri tekniikoilla tehtyä kopiota Jean-Jacques Hennerin Fabiola-pyhimystä esittävästä maalauksesta vuodelta 1885 (Kelleher 2017). Teoksen voi nähdä valtavana arkistona Fabiola-kopioista ja se pitää sisällään saman toiston ja variaation yhdistelmän kuin Tuhkimo-kanavatyötkin.

Fabiola-aiheisia kopioita Francis Alÿsin *The Fabiola Project* -teoksesta.¹

¹Kuvan lähde: <https://www.designboom.com/art/francis-al-s-fabiola-at-schaulager/>

3.3 Distinktio

Kolmas näkökulma *Kuvan Kevät* ja *Good Afternoon, Ladies* -näyttelyissä esitettyjen teosten tarkasteluun on distinktio, jota Pierre Bourdieu (1984) on käsitellyt kirjassaan *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Kirjassa Bourdieu tarkastelee eri taiteen muotojen välisen ja niiden sisäisen arvostuksen yhteyttä yhteiskuntaluokkaan. Bourdieun mukaan se, millaista taidetta arvostaa, on yhteydessä henkilön perhetaustaan ja koulutukseen. Toisaalta taiteeseen liittyvä maku on keino erottautumisen kautta ilmentää yhteiskuntaluokkaa. (Bourdieu 1984)

“To the socially recognized hierarchy of the arts, and within each of them, of genres, schools or periods, corresponds a social hierarchy of the consumers.”

(Bourdieu 1984, s. 1)

Good Afternoon, Ladies -näyttelyssä esillä ollut teos *Tuhkimo* – neljästätoista Tuhkimo-aiheisesta kanavatyöstä koostunut installaatio – kommentoi makua ja sen yhteyttä yhteiskuntaluokkaan. Alla olevassa kuvassa on Paul Mayerheimin *Tuhkimo*-aiheinen litografia 1800-luvun lopulta, jonka pohjalta *Tuhkimo*-kanavatöiden malli on hyvin todennäköisesti tehty. Kun tarkastellaan Mayerheimin litografiaa ja *Tuhkimo*-aiheisia kanavatöitä distinktion näkökulmasta, voidaan todeta, että litografia on taiteen sosiaalisessa hierarkiassa huomattavasti korkeammalla kuin sen pohjalta tehdyt kanavatyöt. Myös *Tuhkimo*-kanavatöiden välillä on mahdollista erottaa hierarkia; osa töistä edustaa parempaa makua kuin toiset. Nämä hierarkiat puolestaan todennäköisesti heijastavat tekijöidensä ja omistajiensa sosiaalista hierarkiaa ja yhteiskuntaluokkaa, jonka piiriin työt kuuluvat.

Teosten arvostus ja rahallinen arvo sekä päätyminen erilaisten instituutioiden kokoelmiin kertovat niiden asemasta taiteen hierarkiassa. *Tuhkimo*-kanavatöiden kohdalla tämä ilmenee siinä, että kanavatyöt ovat päätyneet myyntiin kirpputoreille ja internetin myyntipalstoille ja että olen maksanut niistä kehyksineen 7–40 euroa kappaleelta. *Tuhkimo*-kanavatöistä ja niiden historiasta löytyy hyvin vähän tietoa – töitä ei ilmeisestikään pidetä riittävän arvokkaina, jotta niiden historiaa taltioitaisiin tutkijoiden tai museoinstituutioiden toimesta. Tässä palataan myös kysymykseen arkistosta ja siitä, mikä on arkistoinnin arvoista.

Paul Mayerheimin Tuhkimo-aiheinen litografia 1800-luvun lopulta.²

²Kuvan lähde:

http://www.ebay.de/itm/P-MEYERHEIM-RARE-Antq-19thC-1870-Chromolitho-BROS-GRIMM-ASCHENBRODEL-CINDERELLA-/141515390942?nma=true&si=Yh7%252BDeTh3l%252BfvSrOawbd7RJKMQM%253D&orig_cvip=true&rt=nc&_trksid=p2047675.l2557

Tuhkimo-teoksessa toin Tuhkimo-aiheiset kanavatyöt galleriakontekstiin, joka on ristiriidassa niiden aseman kanssa taiteiden hierarkiassa. Myös töiden määrä ja ripustustapa – salonkiripustus – tuovat työt kontekstiin, johon ne eivät normaalisti kuulu. Tämä ristiriita tuli myös näkyväksi siinä, miten galleriassa vierailut yleisö suhtautui teokseen; hyljeksityt kanavatyöt nähtiin uudesta näkökulmasta.

“A work of art has meaning and interest only for someone who possesses the cultural competence, that is, the code, into which it is encoded.” (Bourdieu 1984, s. 2)

Yllä olevassa lainauksessa Bourdieu toteaa, että taideteos on kiinnostava ja merkityksen omaava vain sellaisille henkilöille, joilla on riittävä kulttuurinen kompetenssi teoksen lukemiseen. Tuhkimo-kanavatöiden tapauksessa kulttuurinen kompetenssi sai erilaisia muotoja. Yhtäältä teosta saattoi katsoa korkeakulttuurin kompetenssin kautta ja esimerkiksi nähdä yhteyden Francis Alÿsin *The Fabiola Project* -teokseen. Toisaalta *Tuhkimo*-teosta voi katsoa myös toisenlaisen kulttuurisen kompetenssin kautta; katsojan yhteiskuntaluokasta riippuen Tuhkimo-kanavatyö voi olla hyvinkin tuttu, sellainen saattaa olla omalla tai sukulaisten seinällä tai sellainen on saattanut jopa tehdä itse. Tämä tutuus antaa teoksen katsomiseen ja kokemiseen toisenlaisen koodin ja tekee teoksesta sitä kautta kiinnostavan ja merkityksellisen. Näyttelyssä moni ohikulkija tuli sisälle katsomaan teosta nimenomaan tämän kompetenssin ansiosta.

4. VIITTEET

Bourdieu, Pierre (1984). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Butler, Judith (2006). *Hankala sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.

Kelleher, Philip (2017). Review of *The Fabiola Project* by Francis Alÿs. *caa.reviews*. doi:10.3202/caa.reviews.2017.191.

Lieberman, Marcia K. (1986). 'Some Day My Prince Will Come': *Female Acculturation through the Fairy Tale* [1972]. Teoksessa Jack Zipes (toim.), *Don't Bet on the Prince. Contemporary Feminist Fairy Tales in North America and England* (s. 185–208). Worcester: Gower.

Mikkonen, Pirjo (2013). "Otti oikean sukunimen". *Vuosina 1850–1921 otettujen sukunimien taustat*. Helsingin yliopisto.

Paikkala, Sirkka (2004). *Se tavallinen Virtanen. Suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Sekula, Allan (2003). *Reading an Archive. Photography Between Labour and Capitalism* [1983]. Teoksessa Liz Wells (toim.), *The Photography Reader* (s. 443-452). New York: Routledge.

Teppo, Hannes (1942). *Itäkarjalaisten nimiopas. Suomalaisuuden Liiton nimiopas n:o 6*. Helsinki: Suomalaisuuden Liitto.

TITTA AALTONEN

GOOD AFTERNOON, LADIES

02/02/2018—18/02/2018

Titta Aaltosen näyttelyssä *Good Afternoon, Ladies* on esillä Tuhkimo-aiheisia kanavatöitä, jotka Aaltonen on hankkinut ympäri Suomea kirpputoreilta sekä internetin myyntipalstoilta. Näyttelyssä on myös kirjontatöitä, jotka hän on tehnyt itse. Aaltonen aloitti kirjomisen ollessaan puolisona Stanfordin yliopistossa Yhdysvalloissa. Kirjontatöiden tekeminen jatkuu näyttelyssä.

Tuhkimo on vanha kansansatu, josta on olemassa lukuisia muunnelmia. Tunnetuimpia niistä ovat ranskalaisen Charles Perrault'n versio vuodelta 1697 ja saksalaisten Grimmin veljesten versio vuodelta 1812. Disneyn *Tuhkimo*-elokuva ilmestyi vuonna 1950. Tarinan mukaan Tuhkimo asuu häntä kaltoin kohtelevien äiti- ja sisarpuoltensa kanssa hoitaen kaikki kotitalousaskareet. Tuhkimo pääsee kuitenkin osallistumaan valtakunnan prinssin järjestämiin tanssiaisiin, joissa hän hurmaa prinssin. Juhlista pois kiiruhtaessaan Tuhkimo tiputtaa toisen kenkensä ja prinssi lupaa ottaa puolisoon tytön, jonka jalkaan kenkä sopii. Lopulta prinssi sovittaa kenkää Tuhkimon jalkaan ja saa tämän puolisoon.

Aaltosen teos *Tuhkimo* koostuu samaa kuva-aihetta varioivista Tuhkimo-kanavatoista. Kanavatyöt on tehty eri vuosikymmeninä, mikä heijastuu töiden värimaailmaan ja yksityiskohtiin. Aaltonen on hankkinut kanavatyöt kirpputoreilta ja internetin myyntipalstoilta ja on maksanut niistä kehyksineen 7-40 euroa työltä.

Näyttelyssä on esillä myös Aaltosen itse kirjoittamia töitä, joiden tekemisen hän aloitti viettäessään neljä kuukautta puolison ominaisuudessa Stanfordin yliopistolla Yhdysvalloissa. Kalifornian Piilaksossa sijaitseva Stanfordin yliopisto on erittäin arvostettu yliopisto, jolla on tiiviit suhteet alueella sijaitseviin teknologia-alan yrityksiin. Yliopisto houkuttelee huippuosajia ympäri maailmaa. Yliopisto järjestää myös työntekijöidensä ja vierailijoidensa puolisoille aktiviteetteja, joihin Aaltonen osallistui.

Näyttelyssä esillä olevien teosten tekoprosessi on herättänyt Aaltosessa kysymyksiä työn sukupuolittuneesta arvostuksesta ja arvosta sekä siitä mikä on kulttuurillisesti arvokasta ja mikä väheksyttyä.

Kirjonta on Taitoliiton valitsema vuoden 2018 käsityötekniikka.

Titta Aaltonen (s. 1976) on kuvataiteilija, joka käyttää työskentelyssään monipuolisia välineitä valokuvasta ja videosta installaatioihin ja tekstipohjaisiin töihin. Hänen teoksillaan on usein käsitteellinen lähtökohta ja prosessilla on tärkeä merkitys hänen työskentelyssään. Aaltonen viimeistelee kuvataiteen maisterin opintojaan Taideyliopiston Kuvataideakatemiassa, missä hän on opiskellut tila-aikataiteiden opetusalueella.